

РЕШЕНИЕ

№ 1506

гр. София, 08.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на шести декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Кристина Филипова
Даниела Х.а

при участието на секретаря Павлина Ив. Х.а
като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно гражданско дело № 20221000501866 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

*С решение № 261593 от 11.05.2022г. постановено по гр.д.№ 10479/2018 г. по описа на СГС, ГО, 23-ти състав са отхвърлени изцяло предявените от А. К. Й. и М. К. Й., срещу „SWISS MOBILIAR INSURANCE COMPANY" LTD, седалище: ул. „Bundesgasse" № 35, гр. Берн, Швейцария искове с правно основание чл.65 вр.чл. 62, ал.1 и чл.58 от швейцарския закон за движение по пътищата вр. чл. 41, ал.1, вр. чл. 47 от швейцарския граждански кодекс за осъждане на застрахователя по гражданската отговорност на МПС да им заплати обезщетение в размер от по 75 000 лв. за причинени неимуществени вреди – смъртта на тяхната сестра, настъпили в резултат от ПТП, осъществено на 24.08.2013 г. около 5,30 часа сутринта близо до гр.Грюш, Швейцария, на път А28 в посока Ландкварт - Клостерс Селфранга, при което водачът П. Г., управляващ камион марка VOLVO с рег. № ***** с прикачено към него ремарке с рег. № ***** (KOEDEL D) с превишена и несъобразена скорост, блъска пешеходеца А. К. Й., която загива на място, ведно със законната лихва върху главниците, считано от 24.08.2013 г. до окончателното изплащане, като неоснователни.*

Присъдени са разноски, като А. К. Й. и М. К. Й., са осъдени да заплатят в полза на „SWISS MOBILIAR INSURANCE COMPANY" LTD, на основание чл.78, ал.3 ГПК сумата от 5823.02 лв. разноски и 7000 лв. платен адв.хonorар за първоинстанционното разглеждане на

делото.

В срока по чл.259 ГПК срещу решението е депозирана въззивна жалба от ишците по делото.

Жалбоподателите-ищци А. К. Й. и М. К. Й. оспорват решението изцяло и молят съда да уважи предявените от тях претенции в пълен размер. Посочват, че за да отхвърли предявените искове СГС е приел, че от събраните по делото доказателства не се установява между ишците и починалата да е била налице такава интензивна емоционална близост, която да е над традиционните отношения на брат и сестра, предвид което предявените от тях искове са отхвърлени като неоснователни. Този извод на съда е неправилен и противоречи на установеното швейцарско материално право, на процесуалните правила и на събраните в хода на производството доказателства. В швейцарското законодателство съществува оборима презумпция по отношение на братя и сестри, живеещи в едно домакинство, че последните търпят неимуществени вреди от смърт на техния близък (брат или сестра). От свидетелските показания в настоящото производство се установява, че ишците и починалата А. Й. са живеели в една къща преди тя да замине за чужбина. Следователно е налице презумпцията, че А. и М. Й.и търпят неимуществени вреди, а ответникът не е ангажирал никакви доказателства да я обори. Налице са били основанията, предвидени в швейцарския закон за присъждане на обезщетение на ишците, което съдът неоснователно и неправилно е игнорирал. С решението си съдът не се съобразил, че са налице фактите и обстоятелствата, при наличието на което е следвало да бъде ангажирана отговорността на ответното застрахователно дружество, с което е допуснал нарушение на материалния закон и така постановеното решение подлежи на отмяна. Още по-фрапиращ намира изводът на съда, че към момента на смъртта те не са живеели заедно в едно домакинство, че вече отдавна са поели по различни житейски пътища, при което починалата е имала спорадично и несъществено участие в техните преки житейски преживявания. Няма данни по делото, които да доказват този извод. Напротив, от разпита на св.И. Н. се установява, че всички са живеели заедно, в една къща. Обичали са се, подкрепяли се и си помагали взаимно. Молят решението да бъде отменено, като в полза на А. К. Й. и М. К. Й. бъде присъдена сумата от по 75 000 лв., представляваща обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди, вследствие смъртта на тяхната сестра А. К. Й., настъпила при ПТП на 24.08.2013г., ведно със законната лихва върху тази сума за периода от 24.08.2013г. до окончателното изплащане на сумата. Претендират разноски.

Въззиваемата страна „SWISS MOBILIAR INSURANCE COMPANY" LTD, оспорва жалбата като неоснователна и моли съда да потвърди решението като правилно и законосъобразно. Изтъква, че на първо място, ишците не са установили при условията на пълно и главно доказване, че между тях и пострадалата съществува роднинска връзка. Наличието на такава не се доказва със свидетелски показания, а със съответния писмен документ, какъвто не е представен по делото. В този смисъл, ишците не са активно материално легитимирани да претендират изплащане на застрахователно обезщетение за претърпени вреди, като това обстоятелство е посочено и в решението на съда. Налице е кръг

на правоимащите лица, който е идентичен и за двете правни системи и той включва единствено най-близките на пострадалия в случай на неговата смърт. Установената практика въвежда два критерия, които трябва да са налице кумулативно за определяне на лицата, имащи право на обезщетение - единият е с оглед родството или близостта на лицата, а вторият е духовната връзка между пострадалото лице и лицето, претендиращо вреди. На правоимащите лица се дължи обезщетение само след като се установи, че действително са претърпели такава вреда. Затова близките родственици на починалия при непозволено увреждане нямат право на обезщетение за неимуществени вреди в случаите, в които приживе не са живяли заедно с него и не са поддържали никакъв контакт, защото е явно, че те не понасят неимуществени вреди. В този смисъл и посочената на стр. 26 от присъдата съдебна практика - BGE 118 II 404 и сл. В производството, при условията на пълно и главно доказване, следва да се установи наличието на съществувала приживе трайна и непрекъсната духовна връзка между пострадалата и нейните наследници. С оглед на това, от съществено значение е факта, че адресът на пребиваване на А. К. Й. е бил обявен за издирване (т. 5.6. от Присъдата, раздел V/. Не е налице житейска и морална логика щом ищите твърдят, че са били в много добри отношения с пострадалата приживе и много тежко преживяват нейната загуба, те да не знаят къде точно е пребивавала същата, с какво се е занимавала или как биха могли да се свържат с нея. Очевидно е, че пострадалата не е поддържала никакви контакти със семейството си към датата на смъртта.

На следващо място, във въззивната жалба неправилно се твърди, че според приложимото към спора швейцарско право, било достатъчно ищите да живеят в едно домакинство с пострадалата, за да имат право да получат обезщетение, което не съответства на приложеното законодателство и практика. Според приложимото законодателство право на обезщетение имат единствено близки на пострадалата, които са изживели тежки емоционални болки и страдания от нейната смърт. При условията на пълно и главно доказване е следвало да се установи, че са били в изключително близки отношения с пострадалата, отношения на обич и разбирателство, поддържали са непрекъсната връзка, взаимно са си били опора и подкрепа, и ищите действително, по безспорен начин, са претърпяли болки и страдания от настъпилата загуба. Видно от приложимото право, което в тази си част не се различава от българското право, един от фактите, който е в тежест на доказване на ищите за обосноваване на претенцията им, е че те са били засегнати тежко от смъртта на пострадалата. Обезщетение за претърпени неимуществени вреди на братя и сестри следва да се присъди само по изключение и само тогава, когато от събраните доказателства може да се направи безспорен извод, че е съществувала изключително дълбока емоционална връзка с пострадалата, извън обичайните отношения между братя и сестри, и в резултат на смъртта ѝ са настъпили сериозни като интензитет и продължителност морални болки и страдания. Наличие на подобна връзка не е доказана пълно и главно в настоящото производство. От показанията на св.Н. се установява, че четири години преди да почине пострадалата е заминала да работи в Швейцария, като през това време си е идвала в България един-два пъти т.е. непрекъснато е пребивавала в чужбина и дори не е съжителствала заедно със семейството си. От показанията на разпитания

свидетел не се установява претърпяването на изключително сериозни по степен и интензитет болки и страдания, влошаване на здравословното състояние на ишците, съществени неблагоприятни промени в бита и начина им на живот, нито отношения, надхвърлящи по интензитет обичайните такива между братя и сестри, още повече пострадалата е пребивавала предимно в чужбина. От разпита на свидетеля по никакъв начин не се установява наличието на съществувала трайна и неразривна духовна връзка, а още по-малко степента и интензитета на евентуално преживени от ишците болки и страдания, поради смъртта на А. Й.. В приложената съдебна практика на швейцарските съдилища по отношение присъждана компенсация за братя и сестри (пар. 645) е посочено, че „ако към момента на смъртта не е съществувало съвместно домакинство, то както правото на компенсация само по себе си, така и размерът на компенсацията зависят от доказването на особено силна връзка към загиналото лице. Връзка между братя и сестри, която оправдава компенсация, е налице, когато братът или сестрата докаже, че между него/нея и загиналото лице е имало много тесни контакти и загубата на брат/сестра е причинила извънредна душевна болка. Обстоятелството, че са се срещали често не е достатъчно. В случая, нито е било налице съвместно съжителство, нито каквито и да е контакти, нито се доказва наличие на извънредна душевна болка т.е. исковите са изцяло неоснователни. Претендира разноски.

Софийски апелативен съд, действащ като въззивна инстанция, след като разгледа жалбите и обсъди събраните доказателства, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Първоинстанционният съд е бил сезиран със субективно съединени искове с правно основание чл.65 вр.чл.62 ал.1 и чл.58 от швейцарския закон за движение по пътищата във вр.чл. 41, ал.1, вр. чл. 47 от швейцарския граждански КЗ.

ИШЦИТЕ- А. К. Й. и М. К. Й. твърдят, че на 24.08.2013г., около 5,30ч., сутринта, близо до гр. Грюш, Швейцария, на път А28 в посока Ландкварт - Клостерс Селфранга, П. Г. управлявал камион марка VOLVO с рег. № ***** с прикачено към него ремарке с рег. № ***** (KOEDEL D) с превишена и несъобразена скорост, непозволяваща му да спре в осветената от фаровете на камиона зона. Близо до отбивката за Грюш водачът забелязал лице в конуса на светлините, но заради несъобразената си скорост не успял да спре навреме и ударил сестра им А. Й., която починала от получените травми. Твърдят, че приживе те били много близки, поради което новината за нейната смърт ги поставила в силен стрес и им причинила много мъка. И до ден днешен изпитват болката от загубата й. Помагат за отглеждането на детето й, тъй като това е техен морален дълг. Навеждат, че във връзка с описаното ПТП е постановена влязла в сила присъда от 20.08.2015 г. по дело № 515-2015-5 Окръжен съд Претигау/Давос, с която съдът е признал П. Г. за виновен в това, че, нарушавайки правилата за движение по пътищата, по непредпазливост е причинил смъртта на А. К. Й. и му е наложил съответното наказание, съгласно Швейцарския наказателен закон. Излагат, че за увреждащото МПС към момента на настъпване на ПТП е бил налице валиден застрахователен договор за риска „гражданска отговорност“ с ответното застрахователно дружество. Предвид това се свързали с него с искане за изплащане на

обезщетение, но така и не достигнали до споразумение по неговия размер. Предвид изложеното претендират обезщетение за неимуществени вреди в размер от по 75 000 лв. за всеки от тях, настъпили вследствие смъртта на сестра им А., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от ПТП - 24.08.2013г. до окончателното ѝ плащане.

ОТВЕТНИКЪТ- „SWISS MOBILIAR INSURANCE COMPANY" LTD, седалище: ул. „Bundesgasse" № 35, гр.Берн, Швейцария твърди, че приложимото право е швейцарското национално право на основание чл. 4, ал.1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 г. на Европейския парламент и Съвета (Рим II), като твърди, че не са налице основания да се приеме приложението на чл.4 ал.2 от същия. В случай, че съдът приеме, че приложимо към процесния спор е българското национално право възразява срещу допустимостта на иска като твърди, че ищците нямат процесуална легитимация да предявят настоящите иски, тъй като не са сред кръга от правоимащи лица, посочени в ППВС № 5/1969 г. В тази връзка поддържа, че ТР № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС не се прилага към настоящия казус и се позовава на приетото със съдебно решение № 170 по гр.д. № 2382/2017 г. по описа на ВКС, IV ГО. Оспорва исковите по основание и размер. Оспорва между ищците да са били налице изключително близки отношения, които да обосновават присъждането на обезщетение. Твърди, че починалата не е поддържала никакви връзки със семейството си, оспорва размера на претенцията като твърди, че същата е прекомерна, позовава се на чл.493а, ал.4 КЗ, съобразно който ищците евентуално биха могли да имат право на обезщетение в размер, определен въз основа на методика, утвърдена с наредбата по ал.2 от същата разпоредба. Посочва, че съгласно пар. 96, ал. 1 от ПЗР на ЗИД КЗ до приемането на наредбата обезщетението се определя в размер до 5 000 лв. Релевира възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на починалата, която се е намирала на забранено за движение на пешеходци място, с тъмни дрехи, след дъжд и мъгла и с концентрация на алкохол в кръвта от 2.67 промила. Заявява възражение за погасяване по давност на претенцията за присъждане на законна лихва.

От фактическа страна се установява, че с влязла в сила на 20.08.2015г. присъда по дело № 515-2015-5 Окръжен съд Претигау/Давос, съдът е признал П. Г. за виновен в това, че, нарушавайки правилата за движение по пътищата, визирани в чл. 32, ал.1 швейцарски ЗДП и чл.5 ал.1 б.,а“ ПДП вр.чл.90 ал.1 ЗДП, по непредпазливост е причинил смъртта на А. К. Й. - престъпление по чл.117 от швейцарския НК. По конкретно е признат за виновен за това, че на 24.08.2013г. около 5,30 ч., управлявайки прицеп, състоящ се от влекач ***** (Волво В) и ремарке *****, се движи с превишена скорост по националния път А 28 от Ландкварт по посока място за натоварване Слостерст Селфранга. Движението се е осъществява на къси светлини, когато в участъка на влизане на отбивката Грюш, в конуса на светлините му блъска на пътното платно пешеходката А. К. Й., тъй като не успява да спре своевременно, въпреки че се опитва да стори това и да избегне удара, като преминава в насрещното платно за движение.

От мотивната част на присъдата се установява, че пешеходката е пресичала на необозначено за целта място, на което е забранено преминаване на пешеходци, че е облечена в тъмни

дрехи, без рефлектиращи елементи, че ПТП е настъпва в тъмната част на денонощието, при наличието на мъгла и след дъжд. Също така пешеходката е в алкохолно опиянение с 2,67 промила алкохол в кръвта, което се потвърждава и от представеното изследване от отделение по съдебно-медицинска химия и токсикология. В присъдата е посочено, че починалата е живяла в Швейцария известен период преди настъпване на смъртта ѝ, като е констатирано, че адресът ѝ бил обявен за издирване и не е имала роднини в Швейцария.

На основание чл.300 ГПК влязлата в сила присъда е задължителна за съда разглеждащ гражданските последици от деянието относно това дали е извършено, неговата противоправност и виновността на дееца, поради което по делото е установен фактическия състав на чл.45 ЗЗД осъществен от водача на т.а.

От заключението на депозираната на л.287 АТЕ, кредитирано от съда като обективно и компетентно дадено и неоспорено от страните, се потвърждава, че скоростта на движение на т.а. е била 80 км/ч., както и че местопроизшествието няма пешеходни зони. Нещо повече - мястото на ПТП е забранено за движение на пешеходци и велосипедисти, за което има специално поставен пътен знак. В района няма поставени пешеходни пътеки, нито пешеходни зони. Вещото лице прави извод, че пешеходката е имала възможност да избегне удара, като спре и изчака автомобилът да премине виждайки, че той няма да спре.

По делото е приета СМЕ /л.383 и 285/, въз основа на която се установява, че при съдържание на алкохол в кръвта от 2,5 до 3 промила се приема за тежка степен на опиянение(трета), което се характеризира със ступор, при който е налице потискане на дихателния център в мозъка, забавяне на сърдечната дейност, загуба на памет- спомен за събитията по време на повлияването и дори съзнанието. Тази степен на опиянение се характеризира и с тежко потискане на ЦВС до състояние на сомнолентност, кома т.е. повлияното лице е в спящо състояние, от което може да бъде изведено за кратко от силни дразнителни- звук или болка или тези дразнителни могат да предизвикат само защитна двигателна реакция или гримаса. Сухожилните рефлексии са понижени или липсващи. Вещото лице намира, че при концентрация от 2,67 промила алкохол в кръвта пострадалата пешеходка е била със силно намалени възможности да се държи адекватно на пътното платно, както и да извършва обективна и критична оценка на действията си и да взема мерки за собствената си безопасност при пресичане.

От представения по делото доклад от контролна полиция Граубюнден, Швейцария, е видно, че починалата е имала разрешение за работа в Швейцария от 05.08.2013г. в рамките на процедура по регистрация на лицето. Това разрешение е било валидно до 06.09.2013г. Същата е заявила пред властите, че е отседнала в хотел Грюш, но от хотела не може да се събере повече информация за престоя ѝ. Същата никога не е била регистрирана в община Грюш и не може да се даде информация точно кога тя е влязла на територията на Швейцария.

В о.с.з. от 08.11.2019г. са събрани гласни доказателства - разпит на св.Н. /съсед на ищите, сега жалбоподатели/, а по делегация е разпитан деликвентът и неговата съпруга-очевидец на ПТП, които съдят кредитира като логично обосновани и вътрешно непротиворечиви при

условията на чл.172 ГПК. Последните двама дават показания по повод механизма на ПТП и възражението за съпричиняване, направено от застрахователя в условие на евентуалност.

От показанията на св. Н. се установява, че познава ишците, тъй като са съседи, живеят през две къщи. Знае, че те имат сестра като разликата между тримата е две- три години.

Починалата била най-малката и заминала за Швейцария да работи 4 години преди да настъпи ПТП, заедно с мъжа си, а децата оставила в България на нейната майка. Всички живеели до този момент в една къща. Винаги били в добри отношения, обичали се, били неразделни до заминаването ѝ. След като заминала си идвала само един- два пъти в България. Ишците понесли много тежко смъртта на сестра си. На погребението били много зле. Сега детето се гледало от майката на починалата и ишците. Те му давали пари и в момента учи в Странджа.

При съвкупен анализ на събраните писмени и гласни доказателствени средства настоящата инстанция намира за установено, че безспорно причина за настъпване на ПТП от техническа гледна точка са едновременно субективните действия и на двамата т.е. възражението за съпричиняване е основателно, доколкото поведението на пострадалата се намира в пряка причинно-следствена връзка с настъпилия резултат, тъй като е имала обективна възможност да спре. От техническа гледна точка водачът късно е възприел наличието на опасност – пешеходка. В този смисъл основателно е възражението за съпричиняване по смисъла на чл.51 ал.2 ЗЗД.

Ишците са депозирали покана до застрахователя, по която е налице отказ, поради липсата на особено близки взаимоотношения с починалата. От служебно изисканото удостоверение за родствени връзки на ишците се установява, че те са съответно брат и сестра на починалата А. Й. .

Няма новопредставени доказателства пред настоящата инстанция.

При така установената фактическа обстановка съдът намира следното от правна страна:

Съгласно Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007г.(„Рим II“), който съгласно чл.288 ДФЕС е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави – членки. Съгласно чл.4, §1 от същия, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт. Относно понятията „държавата, в която е настъпила вредата“, „вреда“ и „непреки последици от вредоносния факт“, относно приложимият закон във връзка с лично претърпени вреди от член на семейството на лице, починало в резултат на ПТП, е постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 10.12.2015 г. по дело C-350/14 , по преюдициално запитване от Tribunale civile di Trieste - Italie по дело на Florin Lazar/Allianz SpA, чийто диспозитив постановява, че: „Чл.4 пар.1 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим

II“) трябва да се тълкува за целите на определянето на приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от ПТП, в смисъл, че вреди, които са свързани със смърт на лице при такова произшествие, настъпило в държавата членка на сезирания съд, и които са претърпени от негови близки роднини с местопребиваване в друга държава членка, трябва да се квалифицират като „**непреки [...] последици**“ от това произшествие по смисъла на посочената разпоредба.“ По силата на чл. 267 от ДФЕЗ, Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася с преюдициално заключение относно тълкуването на правото на Съюза. Преюдициалното запитване е един от основополагащите механизми на правото на Европейския съюз и има за цел да предостави на юрисдикциите на държавите членки средство за осигуряване на еднаквото тълкуване и прилагане на това право в рамките на Европейския съюз. Ето защо, при съобразяване на даденото с посоченото Решение на СЕС по дело C-350/14 тълкуване на разпоредбата на чл.4, пар.1 от Регламент(ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007г., настоящият състав на съда приема за приложимо правото на Конфедерация Швейцария, където е настъпила пряката вреда от осъществения деликт, а именно – смъртта на сестрата на ищците А. Й..

Безспорно е, че Конфедерация Швейцария не е членка на Европейския съюз и не е обвързана от Регламенти /ЕО/ на Съвета. Съгласно фактическите данни по делото в настоящата хипотеза се явяват приложими разпоредбите на Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела („нова Луганска конвенция“) („Конвенцията“). Същата е подписана от договарящите страни в Лугано на 30.10.2007г. и е сключена между Европейската общност от една страна и Кралство Дания, Република Исландия, Кралство Норвегия и Конфедерация Швейцария. Тя заменя Конвенцията от Лугано относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела от 16.09.1988г. („Конвенция от Лугано от 1988г.“). Конвенцията от Лугано е международен акт, сключен от Европейския съюз, въз основа на делегация на държавите - членки в съответствие с чл.216 от Договора за функциониране на Европейския съюз („ДФЕС“). Съгласно тази разпоредба Съюзът може да сключва споразумения с една или повече трети страни или международни организации, когато Договорите го предвиждат или когато сключването на споразумение е необходимо за постигането, в рамките на политиките на Съюза, на някоя от посочените в Договорите цели, или е предвидено в някой от правно обвързващите актове на Съюза, или може да засегне общи правила или да измени техния обхват. Сключените от Съюза споразумения обвързват институциите на Съюза и държавите-членки (ал. 2 на същата разпоредба). В този смисъл е и практиката на Съда на ЕС - че международните договори, сключени от Съюза, не изискват допълнителен акт по трансформирането им в общностно право, доколкото автоматично се превръщат в интегрална част от същото. Следователно Конвенцията има директно приложение респ. приоритет пред вътрешното ни законодателство т.е. КМЧП по силата на чл.5 Конституцията.

Ето защо и съгласно чл.300 ГПК влязлата в сила присъда на наказателния съд на

Швейцария е задължителна за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това, дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. Налице е влязла в законна сила присъда, с която водачът на автомобила е признат за виновен за произшествието.

Съгласно чл.65 от швейцарския закон за движение по пътищата, пострадалото от ПТП лице има право да предяви пряк иск срещу застрахователя на гражданската отговорност на водача на МПС. Минималното установена застрахователно покритие е в размер на 5 000 000 шв.фрА. съобразно Наредба за застраховането на МПС(чл.3 ал.1). Съгласно чл. 58 от Закона за движение по пътищата, за причинени смърт или телесни увреждания, притежателят на МПС носи отговорност за репарирание на вредите. Общото правило да не се вреди другиму е заложено в разпоредбата на чл.41 от швейцарския граждански кодекс, като чл.47 Гражданския кодекс предвижда възможност за съда да присъди обезщетение на близките на починалия за претърпените от тях болки и страдания от загубата му.

В съдебната практика на Швейцария е установен двуфазен модел за определяне на обезщетението за неимуществени вреди. Първата фаза включва обективна фаза - като това е една основна сума като ориентир и втора фаза - включва индивидуализация на обезщетението чрез съобразяване на конкретни елементи като тежестта на вината, поведението на пострадалия, вида на личните отношения между починалия и неговите близки и др. В случай на претендирани неимуществени вреди от братя и сестри на починалия има два модела в практиката на съда. **Ако те са живеели в общо домакинство с починалия има презумпция за наличие на особено интензивна връзка между тях, което е основание да им се присъди обезщетение за нематериални вреди вследствие на смъртта. Обезщетението се определя в диапазонът между 5000 и 10 000 шв. фрА.. Като се има предвид този диапазон съдът следва да прецени дали са налице конкретни обстоятелства, които да водят до по- нисък или по- висок размер на обезщетението. Ако братята и сестрите не са били в едно общо домакинство с починалия, тогава те следва да докажат по делото, че са имали много близки отношения, поради което загубата им е нанесла изключително силна психическа болка. Фактът, че те често се срещат не е достатъчен.(решение на Федералния съд 6S/2001 от 07.11.2002 г., BGE 89II396).**

Разпоредбата на чл. 44 от Гражданския кодекс предвижда, че в случай че увреденото лице е допринесло за настъпване на увреждането, съдът може да намали определеното обезщетение. Съобразно чл. 83 от швейцарския закон за движение по пътищата исковите за вреди се погасяват по давност съобразно общите правила. Съобразно чл. 127 от Гражданския кодекс вземанията за обезщетение се погасяват с изтичането на 10 годишна давност, а вземания за периодични плащания (в това число лихви) се погасяват с 5-годишна давност по силата на чл.128. Съгласно чл. 104 и сл. от Гражданския кодекс лихвата за забава върху обезщетение за причинени вреди от ПТП се дължи от деня на увреждането и е в размер на 5% годишно от цялата сума.

САС констатира, че починалата и жалбоподателите ищци не са живеели в едно общо

домакинство към датата на смъртта. Нещо повече сестра им била заминала 4-5 години по-рано в чужбина да работи, като съгласно свидетелските показания се била прибираща в България един-два пъти. Следователно ищците следва да докажат при условията на пълно и главно доказване, че **са имали много близки отношения с починалата, поради което загубата им е нанесла изключително силна психическа болка. Първа инстанция правилно и законосъобразно е приела, че такива доказателства по делото няма ангажирани. Разпитан е само един свидетел, който установява наличието на обичайните за всяко семейство връзки между братя и сестри, но не и коренна промяна в стереотипа на живот, резултат от дълбока психична травма.**

САС констатира, че приложимото швейцарско материално право е напълно аналогично на българското, както и на немското. Съгласно константната съдебна практика (Федерален съд, Нов юридически седмичник 1989, 2317, 2318) преживелите починалия лица имат право на обезщетение за болки и страдания *само, когато преживяното душевно страдание е паталогично осезаемо и когато надвишават обичайните негативни последици по отношение на здравословното състояние от един трагичен случай, т.е. трябва да е налице увреждане на здравето поради шок, вследствие смъртта на близък.*

Съставът на САС съобрази и нормата на § 16 от Регламент Рим II, според която разпоредбите на регламента не ограничават прилагането на правните норми на държавата на съда в случаите, когато те са повелителни, независимо от приложимото към извъндоговорното задължение право т.е. само ако швейцарското материално право противоречи на обществения ред или императивна правна норма на българското материално право, а такова противоречие съдът не само не констатира, а дори напротив - налице е синхронизация. Изключението е неприложимо към настоящия казус, доколкото предвиденият в чл.52 ЗЗД принцип за справедливо обезщетяване на вредите, което предполага намиране от страна на съда на точния паричен еквивалент на болките и страданията, емоционалните, физическите и психически сътресения нанесени на пострадалото лице, не е императивен, а диспозитивен. Аналогично е българското ТР №1/21.06.2018г. по т.д.№1/2016г. на ОСНГТК на ВКС съгласно което материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в Постановление №4 от 25.V.1961г. и Постановление №5 от 24.XI.1969г. на Пленума на Върховния съд, и **по изключение всяко друго лице, което е създавало трайна и дълбока емоционална връзка с починалия** и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени, като обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди. Предварителното изключване от кръга на лицата, имащи право на обезщетение, на роднини, с които починалият може да е имал особена емоционална връзка, освен че е житейски неоправдано, съставлява и значително по-стеснително тълкуване на понятието за близки роднини на лица – жертви на деликти, отколкото е прието в голяма част от европейските страни. Особени затруднения в практиката поражда изключването от кръга на братята и сестрите на починалия, както и

неговите низходящи и възходящи от втора степен – внуци и баби и дядовци.

Настоящата инстанция приема за правилно становището, че е въпрос на конкретна преценка с оглед събраните доказателства дали между починалия и ищците е била налице особена емоционална връзка, аналогична на взаимоотношения между роднини по права линия. При условията на пълно и главно доказване ищците носят доказателствената тежест, поради което съдът намира, че именно тези отношения в случая **остават недоказани**. Създаването на трайна и дълбока емоционална връзка между роднини по съребрена линия или по пряка от втора и следваща степен, пораждаща предпоставки за проявление на значителни морални болки и страдания, и е въпрос на конкретни житейски обстоятелства и ситуации, но не и задължително, затова подлежи на доказване. Правото на ищците, макар и близки родственици на пострадалата, не е абсолютно. То може да бъде реализирано, само ако те докажат пълно и главно, че са създали с починалия особено близка житейска връзка, предполагаща оправдани очаквания за взаимна грижа и помощ, за емоционална подкрепа и доверие и че в резултат на неговата смърт са настъпили сериозни като интензитет и продължителност морални болки и страдания, **надхвърлящи нормално присъщите за съответната родствена връзка**.

Следва да се отбележи, че посочените в исковата молба морални болки и страдания, не са изключителни, а нормално присъщи при загуба на близък родственик. Събраните гласни доказателства не сочат за дълбоко и трайно „преобръщане на живота“ на ищците в резултат именно на смъртта на сестра им. Пред СГС е висящо друго производство по повод същото ПТП с ищците майката на починалата респ. нейните деца, по което до момента няма постановено решение. Наличието на такива отношения с преките наследници по закон, само по себе си изключва основателността на претенцията на наследниците от разширения кръг – братя и сестри. Това е така, защото няма да е създадена заместваща връзка, която да е липсвала, съгласно указанията на ВКС в практика по чл. 290 ГПК т.е. връзката между братя и сестри не е била заместител на липсващи родители и не е налице хипотеза, при която по-големите брат или сестра играят роля, аналогична на родителите, при което е възможно и допустимо да се приеме за доказано наличието на изключение от общото правило. Не се установяват никакви извънредни душевни страдания с тежка и съществена, продължителна промяна в личен, битов и професионален план. Свидетелят заявява стандартни заключения за подобен род дела, без конкретна факти, които да указват на визираната в тълкувателната практика извънредна връзка приживе и страдания по повод загубата. С оглед на това, от съществено значение е факта, че адресът на пребиваване на А. Й. е бил обявен за издирване /т. 5.6. от Присъдата, раздел V/. Не е налице житейска и морална логика щом ищците твърдят, че са били в много добри отношения с пострадалата приживе и много тежко преживяват нейната загуба, те да не знаят къде точно е пребивавала същата, с какво се е занимавала или как биха могли да се свържат с нея. Очевидно е, че пострадалата не е поддържала никакви контакти със семейството си към датата на смъртта.

В решение № 92/17.11.2020 г. по т.д. № 1275/2019 г. на II т.о., препращащо към решение № 372/14.01.2019 г. по т.д. № 1199/2015 г. на II т.о., е даден пример за възможна житейска

ситуация за изключителност на връзката между братя и сестри - израстването им сами, поради продължително отсъствие на родителите, работещи в чужбина. По мнение на настоящия състав, примерите могат да се допълнят и с хипотеза на смърт на двамата родители, въпреки поета пълноценна грижа за отглеждането и възпитанието им от настойника / попечителя, на още по-голямо основание при неполагана ефективна такава грижа.

Съгласно задължителните указания с ТР № 1/2018 г. по т.дело № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС, не подлежи на доказване само особената житейска ситуация, като причина за възникване на връзка на особена близост. Главното и пълно доказване на обстоятелствата по материалноправната легитимация на лицата - ищци, извън кръга очертан с постановления № 4/61 г. и № 5/69 на Пленума на ВС, конкретно за случая / но не само / в хипотезата на родство с починалия, извън родство от първа степен по права линия, предполага установяването на три групи факти: 1 / такива, които по своето естество са годни да провокират създаването на особена близка връзка, надхвърляща - когато се касае за лица в някаква степен на родство - типичното съдържание на такава връзка, традиционно за българското семейство, бит и морал - тези обстоятелства следва да обосновават житейските предпоставки за възникването на изключителна духовна връзка, но сами по себе си не биха били достатъчни за обосноваване на активна материалноправна легитимация; 2/ факти, свидетелстващи за съдържанието на установилата се, по причина особената житейска ситуация, връзка между съответните родственици - с продължителност, интензитет и проявления, съобразими за период значително преди и към момента на настъпване на смъртта, които да позволяват квалифицирането ѝ като необичайна ; 3/ търпимите болки и страдания от загубата, надхвърлящи по интензитет и времетраене обичайно търпимите от смъртта на близък човек. Неустановяването на която и да е от трите групи факти изключва обосноваването на активна материално - правна легитимация на ищци, по искове за обезщетяване на неимуществени вреди, извън кръга очертан с ППВС № 4/61 г. и ППВС № 5/1969 г. При това от значение е не личната оценка на ищеца или квалификацията на създалите се отношения между него и починалия, дадена от трети лица / свидетели /, а доказването на обстоятелствата, предоставящи възможност съдът да изгради личното си впечатление и убеждение за изключителност на тази връзка, по смисъла на ТР № 1/2018 г. по тълк.дело № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС. /в този смисъл решение № 60070 от 29.06.2021г. по т.д. № 904/2020г., ВКС I Т. О. /.

Ето защо настоящият състав намира за недоказана пълно и главно наличието на активна материално-правна легитимация за ищите, сега жалбоподатели.

С оглед гореизложеното и при съвпадане изводите на първа и настоящата инстанции решението следва да бъде потвърдено.

ПО РАЗНОСКИТЕ:

Обжалваем интерес от общо 150 000 лв.

При този изход на производството пред въззивна инстанция и на осн.чл.78 ал.3 ГПК

жалбоподателите дължат в полза на въззиваемата страна направените по делото разноски пред въззивна инстанция, в размер на 8200 лв., съгласно приложения от адв.Х. списък по чл.80 ГПК. Направено е възражение за прекомерност, което съдът намира за неоснователно предвид обжалвания интерес и наличието на международен елемент от фактическия състав /минимално за всеки от исковете 2780 лв. плюс 20% ДДС – 556 лв. или общо 3336 лв. по две= 6672лв./

Воден от горното и на основание чл. 272 от ГПК, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 261593 от 11.05.2022г. постановено по гр.д.№ 10479/2018 г. по описа на СГС, ГО, 23-ти състав

ОСЪЖДА А. К. Й. ЕГН ***** и М. К. Й., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр. София, ул. „Княз Борис I" № 85, ет. 4, ап. 10 чрез адвокат А. М. - **САК ДА ЗАПЛАТЯТ СОЛИДАРНО В ПОЛЗА НА** „SWISS MOBILIAR INSURANCE COMPANY" LTD, седалище: ул. „Bundesgasse" № 35, гр. Берн, Швейцария чрез пълномощника - адв. В. Х., със съдебен адрес: гр. София, бул. „Христофор Колумб" № 43, сумата от 8200 лв./осем хиляди и двеста лева/ направени разноски пред въззивна инстанция на осн.чл. 78 ал.3 ГПК

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____